

Література:

1. Труніна І. М. Забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності: монографія. Х.: Вид-во «Точка», 2013. 436 с.

2. Зоріна В. Н., Сеніна Г. В. Формування конкурентинг переваг підприємств в галузях народного господарства: навч. посіб.. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 240 с.

3. Методичні рекомендації щодо формування вартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 05.02.2001 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0065361-01>(дата звернення 01.12.2023)

4. Даньків Й. Я., Остап'юк М. Я. Особливості діяльності автотранспортних підприємств. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2019. Вип. 1 (1). С. 132–139.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-40>

ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Бойцов О. О.

аспірант I курсу

факультету менеджменту, готельно-ресторанної справи та туризму

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Рассадинова С. І.***

кандидат економічних наук, доцент,

старший науковий співробітник,

доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

В умовах повномасштабного вторгнення росії відбудова та подальший розвиток і модернізація економіки України, питання залучення інвестицій є однією з пріоритетних задач. В умовах обмежених бюджетних можливостей та скорочення фінансової допомоги міжнародних організацій і партнерів, важливу роль відіграватиме активізація приватних інвесторів. Однак, існуюча система оподаткування в країні характеризується рядом проблем та недоліків, що ускладнюють інвестиційні процеси.

У березні 2023 року Світовий банк разом з Урядом України, Європейською комісією та Організацією Об'єднаних Націй представили оновлену оцінку шкоди, що охоплює повний рік російської агресії проти України. Згідно з цією оцінкою, орієнтовні загальні потреби України у відбудові складають 152 млрд доларів США на період 2023–2027 рр. Лише за 2023 рік невідкладні потреби щодо швидкого відновлення становили 14 млрд доларів стосовно пріоритетів, визначених Урядом України, включаючи відновлення й ремонт енергетики та іншої критичної і соціальної інфраструктури, житло, гуманітарне розмінування та підтримку приватного сектору. Європейська комісія пропонує створити новий Механізм підтримки України, який передбачає встановлення загального розміру Механізму в обсязі до 50 млрд євро на 2024–2027 роки для всіх видів підтримки [1].

За словами глави уряду, Україна пропонує чотири основні джерела фінансування плану відновлення: конфісковані російські кошти в Україні та світі, кошти міжнародних партнерів, в тому числі міжнародних фінансових організацій, безпосередньо кошти з державного бюджету України, а також кошти донорів та приватного сектору [2]. З погляду можливості стимулювання урядом капітальних інвестицій у конкретні сфери з метою переорієнтації економіки на виробництво товарів і послуг з високою доданою вартістю, а також з метою її модернізації і розвитку, найбільш перспективним джерелом є саме кошти приватних інвесторів.

Аналізуючи норми Податкового кодексу України, виявляються проблемні аспекти, пов'язані з оподаткуванням доходів від інвестицій. Так, згідно статті 170.2.2. ПКУ інвестиційний прибуток розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу з урахуванням курсової різниці, та його вартістю, що визначається із суми документально підтверджених витрат на придбання такого активу [3]. Тобто, навіть за умови отримання інвестиційного збитку у валюті, за рахунок девальвації інвестор може отримати номінальний прибуток у гривні, що підлягає оподаткуванню. У той же час згідно статті 13.5. ПКУ для отримання права на зарахування податків, сплачених за межами України, платник зобов'язаний отримати від державного органу країни сплати довідку про суму сплаченого податку [3]. Ця довідка підлягає легалізації у відповідній країні, відповідній закордонній дипломатичній установі України, тобто витрати на отримання і складність процедури легалізації документу що підтверджує сплату податків стають серйозною перешкодою для інвестора. На практиці це призводить до подвійного оподаткування: спочатку в країні джерела доходу, а потім в Україні, що, органічно, призводить до відтоку капіталу за кордон або ж до

широковідомого феномену зберігання капіталу у готівковій валюті, що спричиняє вилучення значного обсягу грошей з грошового обігу.

Так, наприклад, динаміка обсягів готівкової іноземної валюти на руках у населення за період воєнного стану показує чіткий негативний тренд:

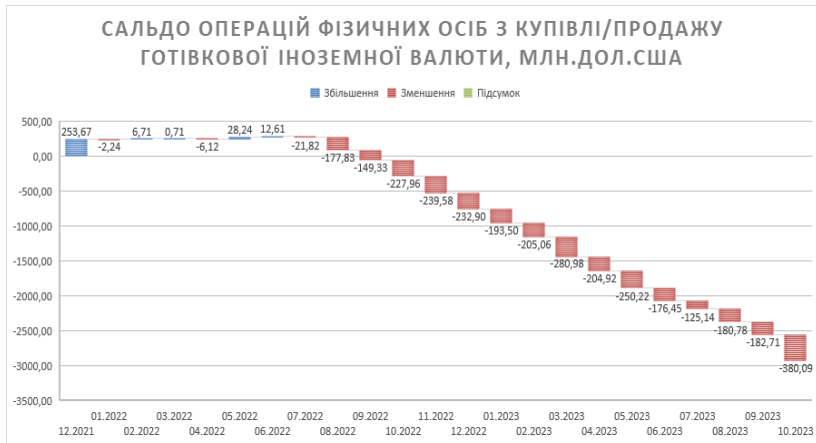

Рис. 1. Сальдо операцій фізичних осіб з купівлі/продажу готівкової іноземної валюти, млн.дол. США [4]

Очевидним кроком є аналіз досвіду зарубіжних країн у стимулюванні заощаджень та інвестицій за допомогою податкової політики. Для забезпечення привабливості інвестиційного середовища, інші країни використовують систему податкових пільг та особливостей оподаткування інвестицій. Наприклад, в США, Канаді та інших країнах існують спеціальні режими оподаткування для інвесторів, а також розроблені правила щодо оподаткування інвестиційних фондів та індивідуальних інвестиційних рахунків [5].

З метою створення сприятливих умов для інвестиційної діяльності, Україна розглядає впровадження спеціальних режимів оподаткування для інвесторів. Згідно проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання участі громадян у інвестиційній діяльності» запровадження особливих середньострокових (ОСР) та довгострокових рахунків (ОДР) у інвестиційних фірмах з встановленням відповідних правил та умов оподаткування дозволить зменшити податкове навантаження на інвесторів і зробити інвестиційну діяльність більш привабливою [5]. Реалізація його

положень сприятиме збільшенню заощаджень громадян та зменшенню негативного впливу на них інфляційних процесів; зменшенню маси заощаджень населення України у формі готівкової іноземної валюти; підвищенню фінансової грамотності населення; прозорості та покращенню податкової дисципліни підприємств, зацікавлених у доступі до середньострокових та довгострокових фінансових ресурсів на внутрішньому фондовому ринку [5].

Значущими з авторської позиції і, водночас, дискусійними та такими що потребують додаткової спільної наукової роботи спеціалістів з економіки і права, є запропоновані народними депутатами положення законопроекту:

1. Спінними, враховуючи частоту кризових явищ в країні, є терміни, на які пропонується відкривати ОСР і ОДР – 3 та 7 років відповідно;

2. Розмір штрафу за неподання інвестиційними фірмами контролюючим органам в установленний строк повідомлення фіксується у сумі та лише в 2 рази більший аналогічного штрафу платникам податків, що виглядає малоефективним;

3. Можливість платнику податків мати лише один ОСР та один ОДР обмежує свободу руху капіталу та вибору інвестиційної фірми;

4. Відсутність обмежень по валюті і напрямкам інвестицій створює ризики вкладень в іноземні активи, додаткового тиску на платіжний баланс держави.

Податкові аспекти залучення інвестицій в Україні мають велике значення для розвитку економіки країни. Існуюча система оподаткування має свої проблеми та недоліки, однак, за допомогою перевіреного досвіду зарубіжних країн та реформування податкового законодавства, Україна може створити сприятливі умови для залучення інвестицій. Впровадження спеціальних режимів оподаткування та інвестиційних рахунків для фізичних осіб може стимулювати довгострокову інвестиційну діяльність громадян, залучити значні обсяги інвестицій у національний ринок капіталу, підтримати українську економіку та створити передумови для післявоєнного відновлення та розвитку економіки.

Література:

1. Європейська комісія. «Запитання і відповіді – Новий Механізм підтримки України.» Брюсель. 20.06.2023. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/QANDA_23_3353 (дата звернення: 10.12.2023)

2. Департамент комунікацій Секретаріату Кабінету Міністрів України. «Денис Шмигаль закликав США до лідерства в конфіскації російських активів» 13.04.2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/>

denys-shmyhal-zaklykav-ssha-do-liderstva-v-konfiskatsii-rosiiskykh-aktyviv
(дата звернення: 10.12.2023)

3. Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 10.12.2023)

4. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. «Операції фізичних осіб з купівлі/продажу іноземної валюти». URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/cash-currency-market> (дата звернення: 10.12.2023)

5. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо стимулювання участі громадян у інвестиційній діяльності № 8111 від 06.10.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40595> (дата звернення: 10.12.2023)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-41>

**SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AS THE EFFECTIVE WAY
OF BUSINESS INTERACTION WITH THE COMMUNITY
TO ACHIEVE SUSTAINABLE DEVELOPMENT
AND REINTEGRATION TASKS**

Verbytska A. V.

*Candidate of Science in Public Administration, Associate Professor,
Head of the Department of Marketing, PR-technologies and Logistics
Chernihiv Polytechnic National University
Chernihiv, Ukraine*

Detsiuk P. I.

*Postgraduate Student
Chernihiv Polytechnic National University
Chernihiv, Ukraine*

Social entrepreneurship is an effective way of business interaction with the community to achieve sustainable development. Social entrepreneurship expands economic circulation and contributes to the growth of overall economic efficiency. By solving social problems in innovative ways using a combination of social and economic resources, social entrepreneurship